

Guía Docente

Datos Identificativos					2018/19
Asignatura (*)	Teoría e práctica da argumentación xurídica			Código	612G01041
Titulación					
Descritores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Grao	2º cuatrimestre	Cuarto	Optativa	4.5	
Idioma	Castelán				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Dereito PrivadoDereito Público				
Coordinación	Vergara Lacalle, Oscar	Correo electrónico	oscar.vergara@udc.es		
Profesorado	Vergara Lacalle, Oscar	Correo electrónico	oscar.vergara@udc.es		
Web					
Descrición xeral	Nesta materia estúdase a interpretación xurídica, a aplicación do Dereito e a argumentación ou xustificación das decisións xurídicas, con especial atención á argumentación en sé xudicial. O estudo baséase nas imprescindibles bases, tanto teóricas como procedentes do Dereito positivo vixente, pero céntrase nas principais técnicas de interpretación e argumentación, coa pretensión de que o estudante sexa capaz de construír argumentacións que satisfagan un elevado nivel de corrección, así como detectar, no uso das diferentes técnicas interpretativas e argumentativas, as deficiencias e erros máis comúns que diminúen ou suprimen a corrección das mesmas. A actividade argumentativa en sé xurídica pode estudarse polo menos desde dous puntos de vista: descriptivo e normativo. O primeiro atende a cómo funciona o razonamiento xurídico de feito, mentres que o segundo propónse máis ben establecer cómo deben levarse a cabo o conxunto de operacións, actividades e tarefas que cabe englobar baixo os termos ?argumentación? ou ?razoamento xurídico?. Á súa vez, estes últimos termos poden referirse ás actividades de quen crean o Dereito (legisladores, poder executivo, xuíces), ás de quen toman parte activa nos procesos xudiciais (avogados, fiscais) e na actividade xurídica (notarios, rexistradores, funcionarios públicos, etc.) pero tamén á de quen constrúen e desenvolven a ciencia xurídica (os estudiosos que elaboran a denominada doutrina ou dogmática xurídica). O presente curso centrarase case de forma exclusiva na actividade de razoamento xurídico dos xuíces e dos avogados. En realidade, o punto de vista que se tratará de analizar é o dos xuíces, pois os avogados elaboran os seus argumentos e interpretacións coa finalidade de persuadir ou convencer ao xuíz de que a decisión proposta por eles é a que o xuíz debe adoptar. Nese sentido, aínda que a interpretación do Dereito e as argumentacións dos avogados poden considerarse estratéxicas e non son, de ningún xeito, imparciais, darase por suposto que o seu modo de razoar imita e asimíllase por completo ao razonamiento do xuíz. Por outra banda, non se fará apenas referencia á actividade de quen crean as normas xerais. En canto ao punto de vista (descriptivo ou normativo, é dicir, o que atende ao que sucede de feito e o que mira o que debería ser) tratarase de atender de forma equilibrada a ambos. Esta opción resulta arriscada, por canto dispónse de pouco tempo, pero os resultados serán moito máis satisfactorios si lógrase transmitir aos estudantes un modelo non só do que sucede na práctica, que terá a utilidade de detectar os defectos e fallas dos modos de razoar propios e alleos, senón tamén un modelo de como encauzar a tarefa de razonamiento, interpretación e argumentación, en orde a facela menos atacable.				

Competencias / Resultados do título

Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
	A	B	C
Cofecer os elementos estruturais da argumentación e os factores xurídicos e extra-xurídicos que inflúen nela.	A6 A8 A10	B3 B4	C4 C8
Cofecer e aplicar modelos de corrección argumentativa para o desenvolvemento dos propios puntos de vista e para a análise crítica de argumentacións alleas e de sentenzas xudiciais.	A11 A12 A15	B2	C4 C6
Comprender a natureza e os elementos do proceso de interpretación das normas xurídicas e do enxuízamento dos feitos.	A3 A4 A9 A10 A11	B7 B8 B9	
Detectar erros, falacias e paraloxismos nunha cadea de argumentación.	A8 A9	B9 B5	C1 C8

Contidos	
Temas	Subtemas
TEMA 1. DECISIÓN E XUSTIFICACIÓN NO DEREITO	1. O modelo da dedución. 2. O modelo decisionista. 3. O punto de partida. 4. Tóma de decisións. 5. Decidir e xustificar. 6. Xustificar e explicar. 7. Xustificar e motivar. 8. Xustificación xudicial. 9. Xustificación interna e externa. 10. Procedemento de argumentación en casos difíciles
TEMA 2. NOCIÓN DE ARGUMENTACIÓN	1. Argumentar e decidir. 2. Concepto de argumentación. 3. Concepcións de argumentación. 4. Concepcións da argumentación e argumentación xurídica. 5. Argumentación e falacias
TEMA 3. ASPECTOS FORMAIS DA ARGUMENTACIÓN	1. A forma dos argumentos. 2. Tipos xerais de inferencias. 3. Clases de argumentos xurídicos. 3.1. En relación coa premisa normativa. 3.2. En relación coa premisa fáctica. 4. Subsunción, adecuación e ponderación. 5. Os límites da lóxica
TEMA 4. ASPECTOS MATERIAIS DA ARGUMENTACIÓN	1. O enfoque material da argumentación. 2. Razonamiento teórico e práctico. 3. Razóns e tipos de razóns. 4. Razóns xurídicas: sistemáticas e extrasistemáticas. 5. Relevancia e peso das razóns. 6. Razóns xurídicas e razóns morais. A unidade do razonamiento práctico
TEMA 5. ASPECTOS PRAGMÁTICOS DA ARGUMENTACIÓN	1. O xiro pragmático. 2. Retórica e dialéctica. 3. A dialéctica como procedemento. 4. A actividade retórica. 5. Papel da retórica e a dialéctica na argumentación xurídica. 6. Elementos de oratoria forense. 7. Modelos pragmáticos de argumentación. 7.1. O modelo dialéctico de R. Alexy. 7.2. O modelo retórico de Ch. Perelman
TEMA 6. A REFUTACIÓN EN ESPECIAL	1. Modos de refutar. 2. Procedementos para refutar. 3. As falacias en particular. 3.1. Falacias formais. 3.2. Falacias materiais. 3.3. Falacias pragmáticas. 4. Algunhas precisións sobre as falacias na argumentación xurídica
TEMA 7. A ARGUMENTACIÓN EMPÍRICA	0. Introducción. 1. Motivación da proba. 2. Concepcións da proba xudicial. 3. A inducción como racionalidad do procedemento probatorio. 4. Valoración da proba e estándares de proba. 5. Institucionalización e límites á averiguación da verdade. 6. En particular, a regra de exclusión da proba ilícita
TEMA 8. MODELOS DE ANÁLISIS DE ARGUMENTACIÓN	1. Introducción. 2. Modelos

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais

Sesión maxistral	A6 C4 C6 C8	13	19.5	32.5
Análise de fontes documentais	A3 A4 A10 A11 B8 B2 B3	0	23	23
Proba obxectiva	B7 B4 B5 C1	2	20.5	22.5
Seminario	A8 A9 A12 A15 B9	13	19.5	32.5
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Terán un carácter introductorio e de recapitulación aos grandes bloques temáticos da materia. A asistencia ou inasistencia ás sesións magistrais non terá, como tal, ningunha repercusión na avaliación, pero recoméndase asistir, pois iso facilita enormemente a comprensión e asimilación dos elementos básicos necesarios para o logro dos obxectivos de aprendizaxe que se pretenden nesta materia.
Análise de fontes documentais	A comprobación das aproximacións teóricas e a identificación e estudo dos principais problemas relacionados coa interpretación, aplicación e argumentación xurídica esixirán que as/os estudantes analicen textos normativos, jurisprudenciais e, en menor medida, documentos que conteñan actos xurídico-privados e actos administrativos.
Proba obxectiva	A través dela se evaluará a aprendizaxe dos temas explicados e desenvolvidos nas clases magistrais.
Seminario	Como medio para o desenvolvemento de habilidades relacionadas co sentido crítico, a capacidade de expresión oral e a exposición lóxica e ordenada dos argumentos, témalos obxecto de lectura e análise documental serán abordados en seminarios durante as sesións de docencia interactivan en grupos reducidos, si é o caso. Neles si esíxese a participación activa dos estudantes. En cada sesión, un deles expoñerá e analizará criticamente un texto e os demais deberán interrogar ao ponente ou criticar e rebatir as análises efectuadas por este, propondo análises ou respostas alternativas no seu caso.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Análise de fontes documentais	Os estudantes dispoñerán da posibilidade de manter unha sesión de atención personalizada co profesor, tanto para resolver dúbidas como para preparar a sesión de seminario.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Proba obxectiva	B7 B4 B5 C1	A proba obxectiva empregarase para avaliar a aprendizaxe dos contidos das clases magistrais e das lecturas.	50
Seminario	A8 A9 A12 A15 B9	A avaliación da participación nas sesións seminario terá en conta a fluidez expositiva, a habilidade argumentativa e a capacidade de análise e avaliación crítica. Tamén se tomará en consideración o dominio dos contidos temáticos e a capacidade de responder ás objecións ou preguntas suscitadas. O principal criterio de avaliación será a calidade das intervencións, aínda que tamén se terá en conta a frecuencia das intervencións. Na sesión ou sesións en que cada estudante actúe como ponente poderanse obter ata 2,5 puntos da cualificación final, en función da calidade da exposición. As intervencións efectuadas nas sesións onde non se actúe como ponente permitirán obter ata outros 2,5 puntos da cualificación final, en función dos criterios expostos	50

Observacións avaliación

Para

aprobar a materia será preciso obter unha cualificación aprobatoria tanto no exame ou proba obxectiva como na avaliación das actividades prácticas, que se realizará a través do seminario. Dito doutro xeito, non se sumarán as cualificacións obtidas en ambas partes si non se obteñen polo menos 2,5 puntos sobre 5 (5 sobre 10) en cada unha delas.

Fontes de información

Bibliografía básica	Atienza, M., Curso de argumentación jurídica, Madrid, Trotta, 2016García Amado, J. A., Razonamiento jurídico y argumentación. Nociones introductorias, León, ed. Eolas, 2013. Bonorino Ramírez, P., Argumentación en debates, Universidad de Vigo, Vigo, 2012. Serna, P. (dir.), De la argumentación a la hermenéutica, Granada, Comares, 2ª ed. 2005, ult. reimpr. VV.AA., Compendio de lógica, argumentación y retórica, Madrid, Trotta, 2011.
Bibliografía complementaria	Aarnio, Lo racional como razonable, Madrid, Centro de Estudios Constitucionales, Alexy, Teoría de la argumentación jurídica, Madrid, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales. Larenz, K., Metodología de la Ciencia del Derecho, Barcelona, Ariel, (trad. de la 4ª edición alemana). Perelman y Olbrechts-Tyteca, Tratado de la argumentación, Madrid, Gredos. Perelman, La lógica jurídica y la nueva retórica, Madrid, Civitas.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito Constitucional: Fontes e Dereitos/612G01003
Comunicación oral e escrita/612G01004
Teoría do Dereito/612G01006
Dereito Penal. Parte xeral/612G01010
Constitución e poder xudicial/612G01014
Institucións e ordenamento xurídico-administrativo/612G01015
Dereito de obrigas e danos/612G01016
Filosofía do Dereito/612G01026
Dereitos Reais/612G01027
Dereito Procesual Penal/612G01028

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Traballo fin de Grao/612G01031
Dereito Procesual Civil/612G01033

Materias que continúan o temario

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías